

**Hanken
Arvokartoitus**

Syksy 2003

POHJOISRANTA

Sisältö

Johdanto	3
Tiedonkeruu ja tietojen analysointi	4
Tulosten tulkinta	5
Vastaajien profiili	7
Tutkittavat ilmiöt	14
Vastaajaryhmien erot	20
Miesten ja naisten väliset erot	26
Pääaineen ja sukupuolen vaikutus tuloksiin	32
Yhteenveto	
Liitteet	

Johdanto

Arvokartoituksen tarkoituksena oli selvittää Svenska Handelshögskolanin (Hanken) opiskelijoiden näkemyksiä yksilöiden ja yritysten vastuullisuudesta. Myös Hankenin toimintastrategiassa painotetaan etiikan merkitystä – tämän vuoksi opiskelijoiden, tulevaisuuden päättäjien, arvostusten kartoittaminen on perusteltua.

Etiikka- ja arvokeskustelua käydään yhä enenevässä määrin paitsi politiikassa myös yritys-elämässä. Kuten Johanna Kujala ja Sari Kuvaja teoksessaan 'Välittävä johtaminen – Sidosryhmät eettisen liiketoiminnan kirittäjinä' asian ilmaisevat: "...moraali ja liiketoiminta ovat kietoutuneet erottamattomasti yhteen. Liiketoiminta kuuluu oleellisena osana ihmisten jokapäiväiseen elämään ja keskeiset toimijat liike-elämässä ovat ihmisiä. Ihmisillä on omatunto ja taipumus pohtia esimerkiksi sitä, mitä on olla hyvä ihminen ja millaista elämää hyvä ihminen viettää."

Arvokartoituksessa huomioitiin yksilötason moraalikäsitusten ja yritystoimintaan liittyvien odotusten yhteen kietoutuminen. Kartoituksessa tiedusteltiin opiskelijoiden näkemyksiä yritysten ympäristövastuusta sekä sosiaalisesta ja taloudellisesta vastuusta. Samoihin teemoihin pyydettiin näkemyksiä myös yksilötasolla. Tarkoituksena oli siis selvittää opiskelijoiden odotuksia yritysten vastuullisen toiminnan suhteen sekä toisaalta vastuuajattelun toteutumista heidän henkilökohtaisessa elämässään.

Nyt tehty arvokartoitus on eräänlainen pohjatyö tulevien vuosien projekteille, joiden tarkoituksena on tutkia perusteellisemmin Hankenin opiskelijoiden arvokäsityksiä ja niissä tapahtuvia muutoksia.

Tiedonkeruu ja tietojen analysointi

Aineiston keruu suoritettiin syyskuun 2003 aikana. Internet-kysely lähetettiin Hankenilla kirjoilla oleville opiskelijoille. Kartoitukseen vastasi yhteensä 419 opiskelijaa. Vastausprosentin arvioiminen on vaikeaa, koska saadussa sähköpostirekisterissä oli paljon käytöstä poistettuja osoitteita. Vastausprosentti ei kuitenkaan ole suurempi kuin 20. Kartoituksen suunnittelusta, tietojen analysoinnista ja raportoinnista vastasi Viestintätoimisto Pohjoisranta Oy.

Tutkimuksen kysymyspatteristo koostui yritysten ja yksilöiden ympäristö-, sosiaaliseen sekä taloudelliseen vastuuseen liittyvistä väittämistä. Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeänä he pitävät em. aiheisiin liittyviä väittämiä asteikolla 1 - 5 (1=ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovin tärkeä, 3=kohtalaisen tärkeä, 4=melko tärkeä, 5=erittäin tärkeä).

Tutkimuksen aluksi sekä yritysten yhteiskuntavastuuta että yksilön vastuuta mittaavat kysymykset faktoroidiin. Faktoriratkaisut on esitetty liitteissä 1-2. Tämän jälkeen faktoriratkaisun pohjalta syntyneitä summamuuttujia käytettiin tarkasteltaessa hankenlaisten asenteita yritysten yhteiskuntavastuullisuudesta sekä yksilön vastuusta. Raportissa esitetään olennaisimmat tulokset. Yksityiskohtaiset tulokset on esitetty liitteissä 3-7.

Tulosten tulkinta

Yritysten taloudellinen vastuu

Kansalaisjärjestöt eivät haittaa yritysten toimintaa.

Ristiriitatilanteessa omistajien tuotto-odotukset eivät saa mennä henkilöstön etujen edelle.

Yrityksen ei tule tavoitella kannattavuutta hinnalla millä hyvänsä.

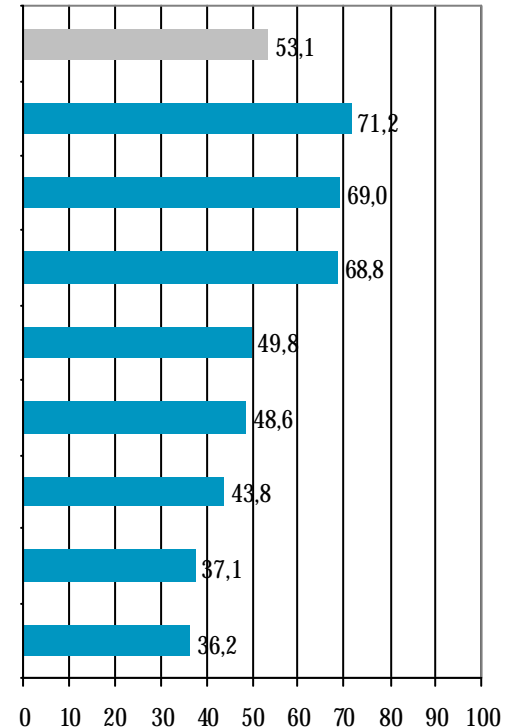
Suomessa ammattiyhdistyksillä ei ole liikaa valtaa työolosuhteisiin.

Yrityselämässä ei korosteta liikaa taloudellisia arvoja ja rahaa.

Suomalaisyrittäjillä ei tule olla nykyistä vapaampia käsiä huonojen työntekijöiden irtisanomiseen.

Suomalaisyrittäjien verotusta ei tule alentaa, sillä se uhkaisi nykyistä hyvinvointivaltiomalliamme.

Yrityksen ensisijaisena tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajilleen.

- Arvostukset ovat sitä "eettisempiä" mitä pidempi palkki on
- Ulottuvuudet muodostettu faktorianalysillä, joten yksittäisen ulottuvuuden vastaukset korreloivat samaan suuntaan. Toisin sanoen, jos joku on on samaa mieltä siitä, että "Kansalaisjärjestöt eivät haittaa yritysten toimintaa" on hän myös suuremmalla todennäköisyydellä samaa mieltä siitä, että "Yrityksen ensisijaisena tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajilleen"

Vastaajien profiili

Taustatiedot

Sukupuoli

Mies

Nainen

Opiskelupaikkakunta

Helsinki

Vaasa

Elämäntilanne

Vain opiskelu

Omaa alaa vastavassa työssä*

Muissa töissä*

Muut

Opintovuosi

alle 3 vuotta

4-6 vuotta

yli 6 vuotta

Pääaine

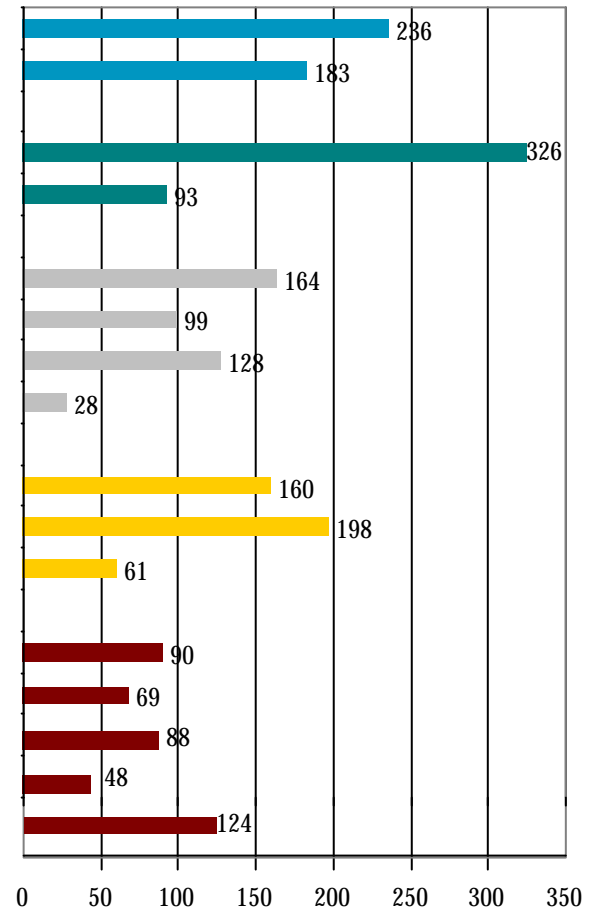
Marknadsföring

Företagsledning och organisation

Finansiell ekonomi

Redovisting

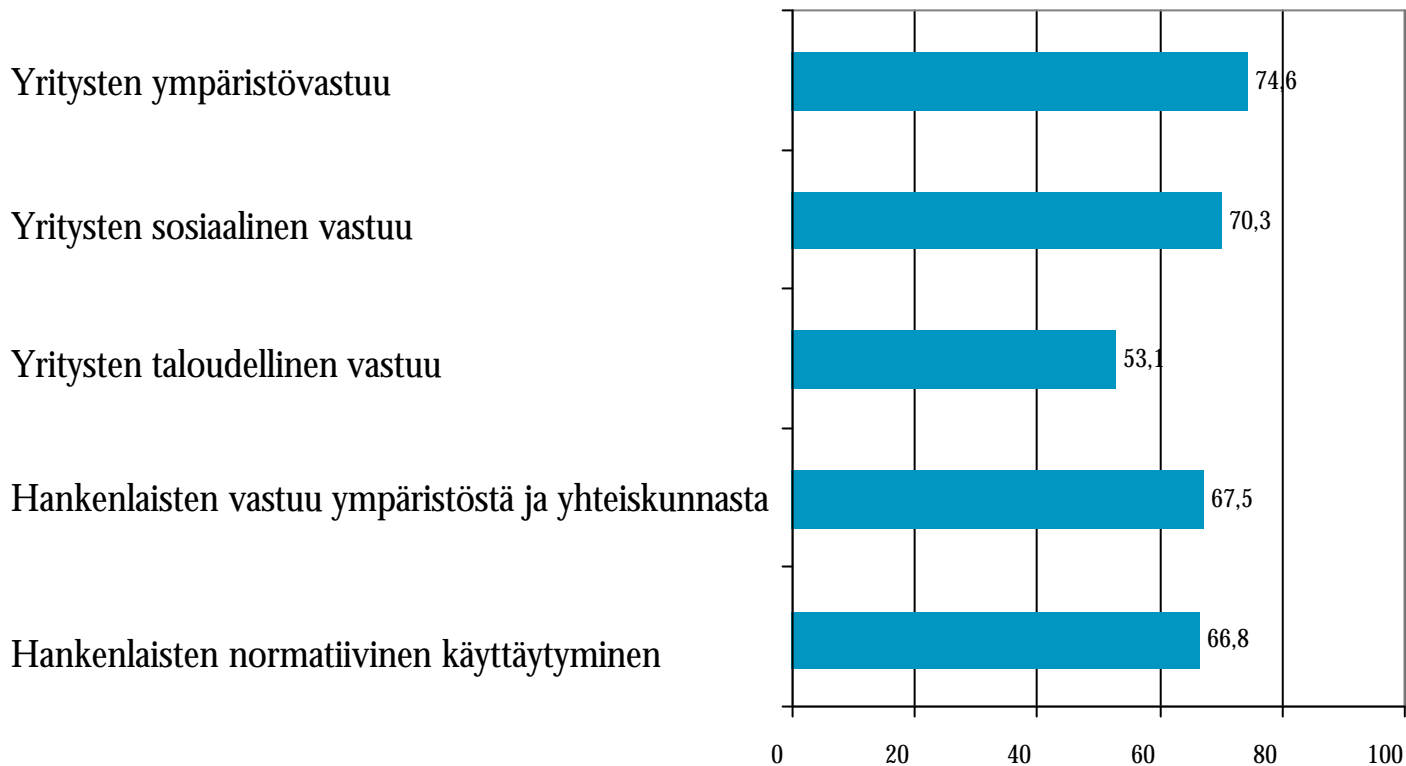
Övriga

* Mukana sekä kokopäiväisesti työskentelevät että opiskelun ohessa työskentelevät

Tutkittavat ilmiöt

Kaikkien vastaajien keskiarvo

Yritysten ympäristövastuu

Yritysten ympäristövastuu

Yritysten nykyisillä ympäristöteoilla on merkitystä, vaikka uusi teknologia tulevaisuudessa pelastaisikin ympäristön.

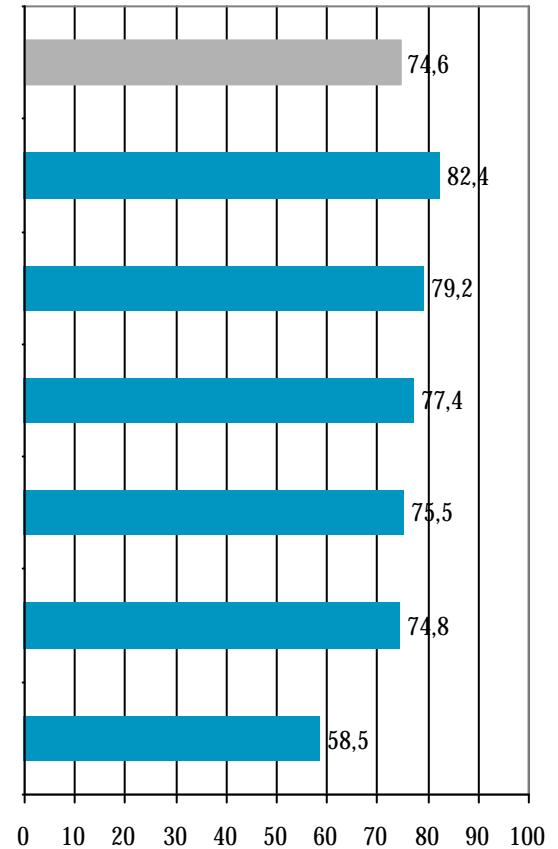
Vastuun kantaminen ympäristöstä kuuluu oleellisena osana tämän päivän yrityselämään.

Mielestäni ei ole kohtuutonta, että suomalaiset yritykset joutuvat noudattamaan Kiiton ilmastopimuksen normeja, vaikka kaikki maat eivät ole siihen sitoutuneet.

Yritysten toiminnan vaikutukset ympäristön muutoksiin eivät ole liioiteltuja.

Ympäristövastuukeskustelu ei ole mennyt Suomessa liian pitkälle - se ei haittaa yritysten keskittymistä oleelliseen eli liiketoiminnan tekemiseen.

Suomessa on yksi maailman tiukimmista ympäristölaeista. Yritysten tulisi kuitenkin toimia lakiakin tiukemmin normein.

Yritysten sosiaalinen vastuu

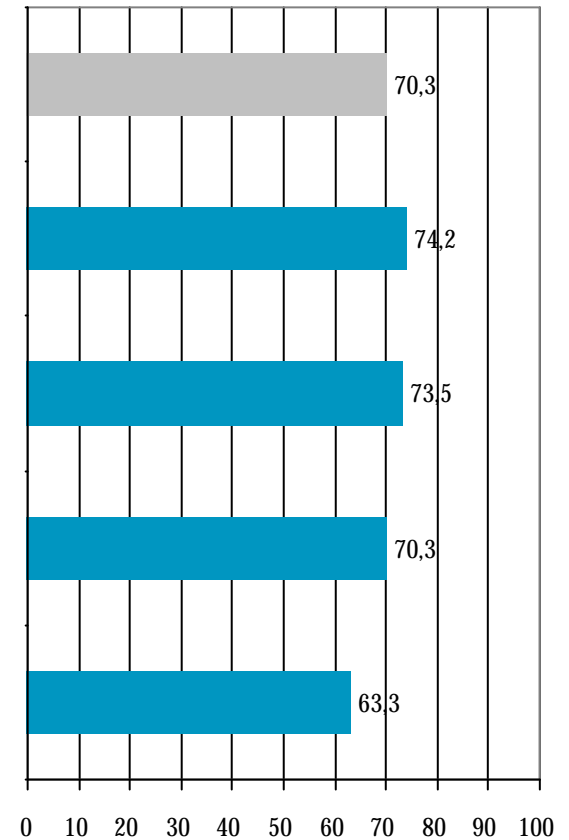
Yritysten sosiaalinen vastuu

Jokaisen yrityksen tulee huolehtia siitä, että kaikki valitut yhteistyökumppanit noudattavat vastuullisuuden ja rehellisyyden periaatteita.

Jokaisen yrityksen tulee käydä avointa vuoropuhelua eri sidosryhmiensä kanssa.

Yritysten tulee toimia kaikissa tilanteissa eettisesti.

Yrityksen johdossa tulee vallita sukupuoleen perustuva tasa-arvo.

Yritysten taloudellinen vastuu

Yritysten taloudellinen vastuu

Kansalaisjärjestöt eivät haittaa yritysten toimintaa.

Ristiriitatilanteessa omistajien tuotto-odotukset eivät saa mennä henkilöstön etujen edelle.

Yrityksen ei tule tavoitella kannattavuutta hinnalla millä hyvänsä.

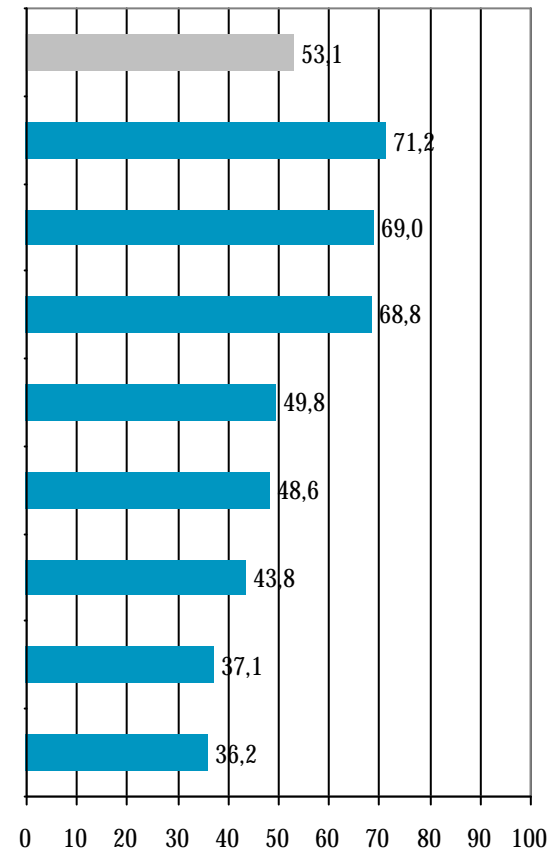
Suomessa ammattiyhdistyksillä ei ole liikaa valtaa työolosuhteisiin.

Yrityselämässä ei korosteta liikaa taloudellisia arvoja ja rahaa.

Suomalaisyrityksillä ei tule olla nykyistä vapaampia käsiä huonojen työntekijöiden irtisanomiseen.

Suomalaisyritysten verotusta ei tule alentaa, sillä se uhkaisi nykyistä hyvinvointivaltiomalliamme.

Yrityksen ensisijaisena tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajilleen.

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Minun tulee ajatella ympäristöä, vaikka yksilön merkitys koko ekosysteemin kannalta onkin pieni.

Jaksan kierrättää.

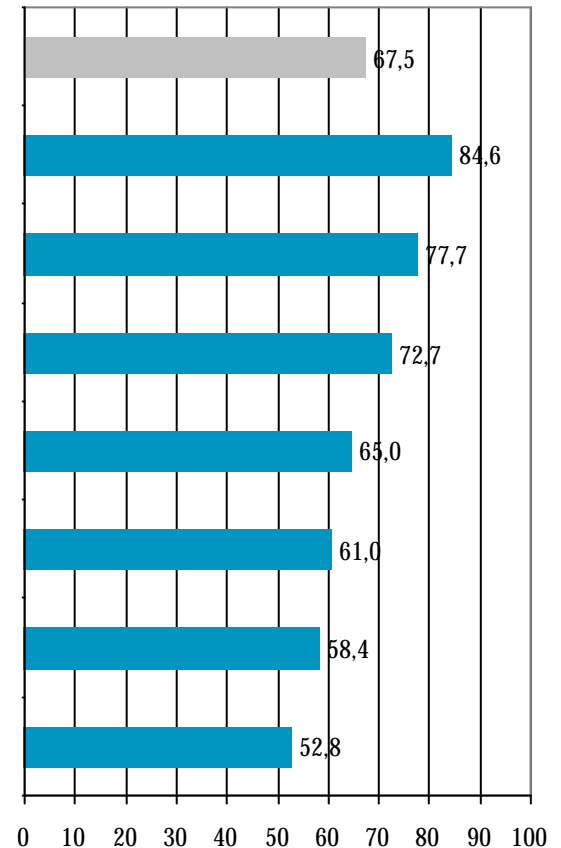
Olen mukana tai voisin kuvitella olevani mukana yhteistä hyvää ajavien organisaatioiden ja yhteisöjen (esim. ylioppilaskunta) toiminnassa.

Mietin usein kulutustottumuksieni seurauksia.

Minua kiinnostaa, mikä on ostamani tuotteen alkuperä.

Ranta-alueiden omistajat eivät saa itse päättää siitä, mihin tarkoitukseen alueita käytetään.

Annan mielelläni rahaa hyväntekeväisyyteen.

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

Yhteiskunnalliset normit ylläpitävät järjestystä, vaikka ne samalla rajoittavatkin elämäni.

Haluan edistää tasa-arvoa.

Luotan ulkomaalaisiin.

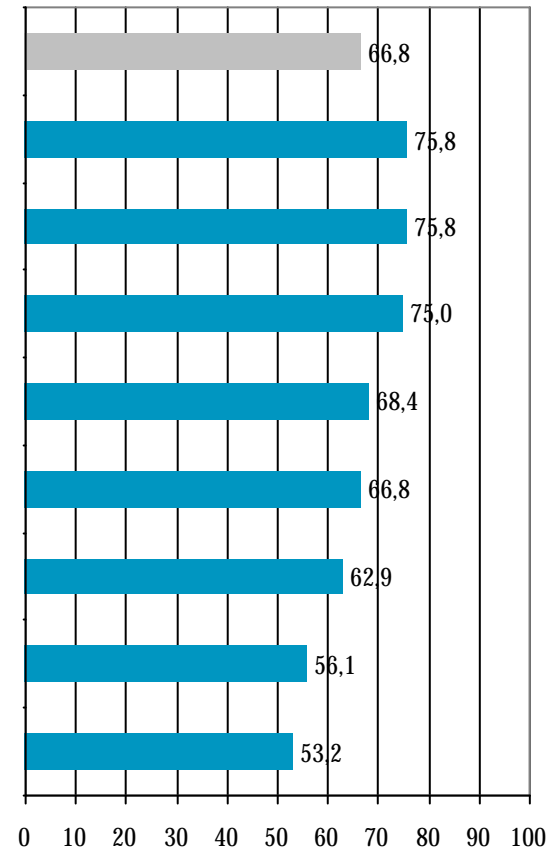
En tekisi sisäpiirikauppoja, vaikka minulla olisi sisäpiiritietoa.

En ole valmis käyttämään kyynärpäätaktiikkaa, vaikka se olisi ainoa keino saada valtaa.

Kunnioitan yhteisesti hyväksytyjä normeja ja olen valmis tinkimään jopa omasta edustani niiden vuoksi.

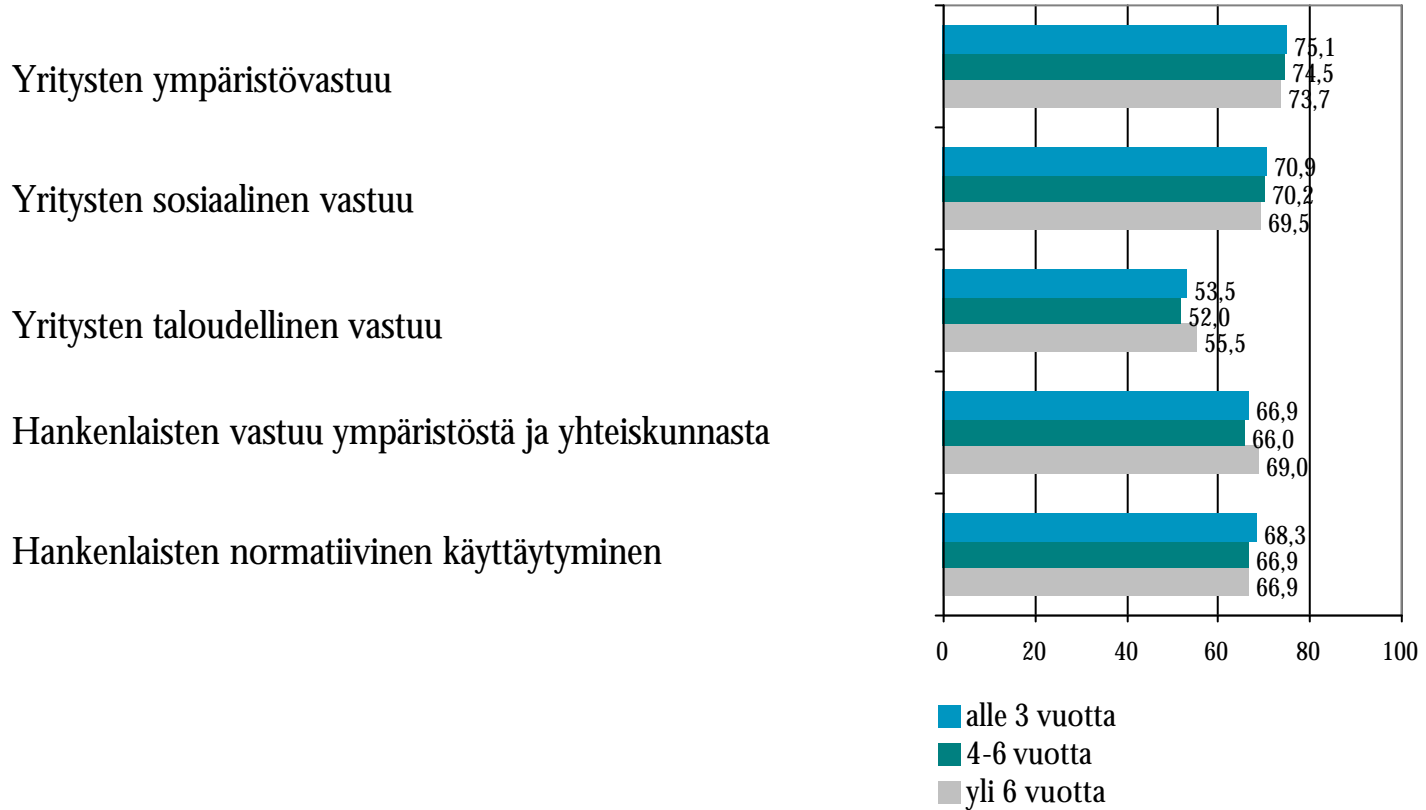
Vaikka Suomen verotus on kohtuutonta, en ole valmis käyttämään pimeää työvoimaa missään tilanteessa.

Vaikka opintotukikeskus ei saisi suoraan tietoja opiskelijoiden palkkatulosta, olisi mielestäni kohtuutonta, etten ilmoittaisi kenellekään, vaikka ansaitsisin vuodessa tukirajoja enemmän.

Vastaajaryhmien erot

Opiskeluvuosien vaikutus tuloksiin

Elämäntilanteen vaikutus tuloksiin

Yritysten ympäristövastuu*

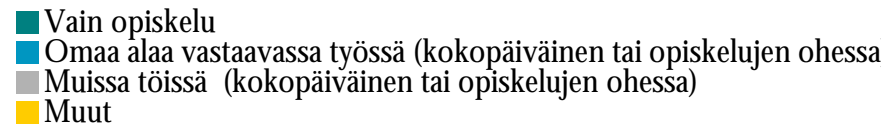
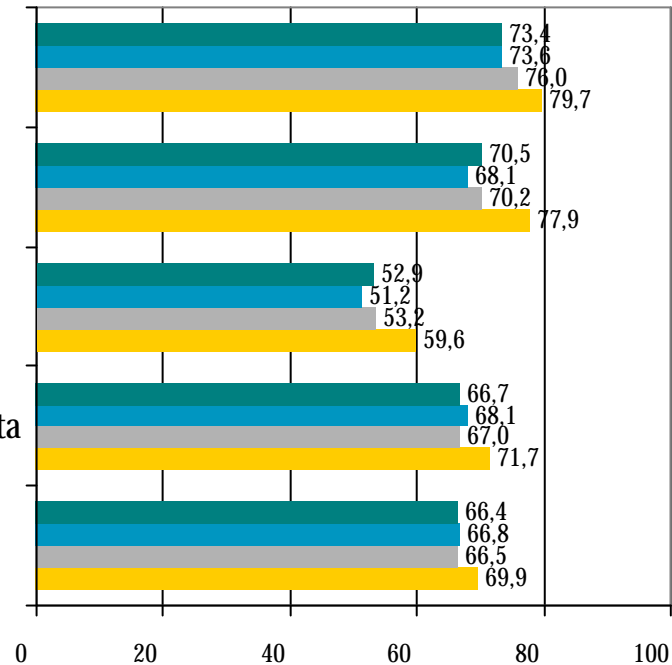
Yritysten sosiaalinen vastuu

Yritysten taloudellinen vastuu

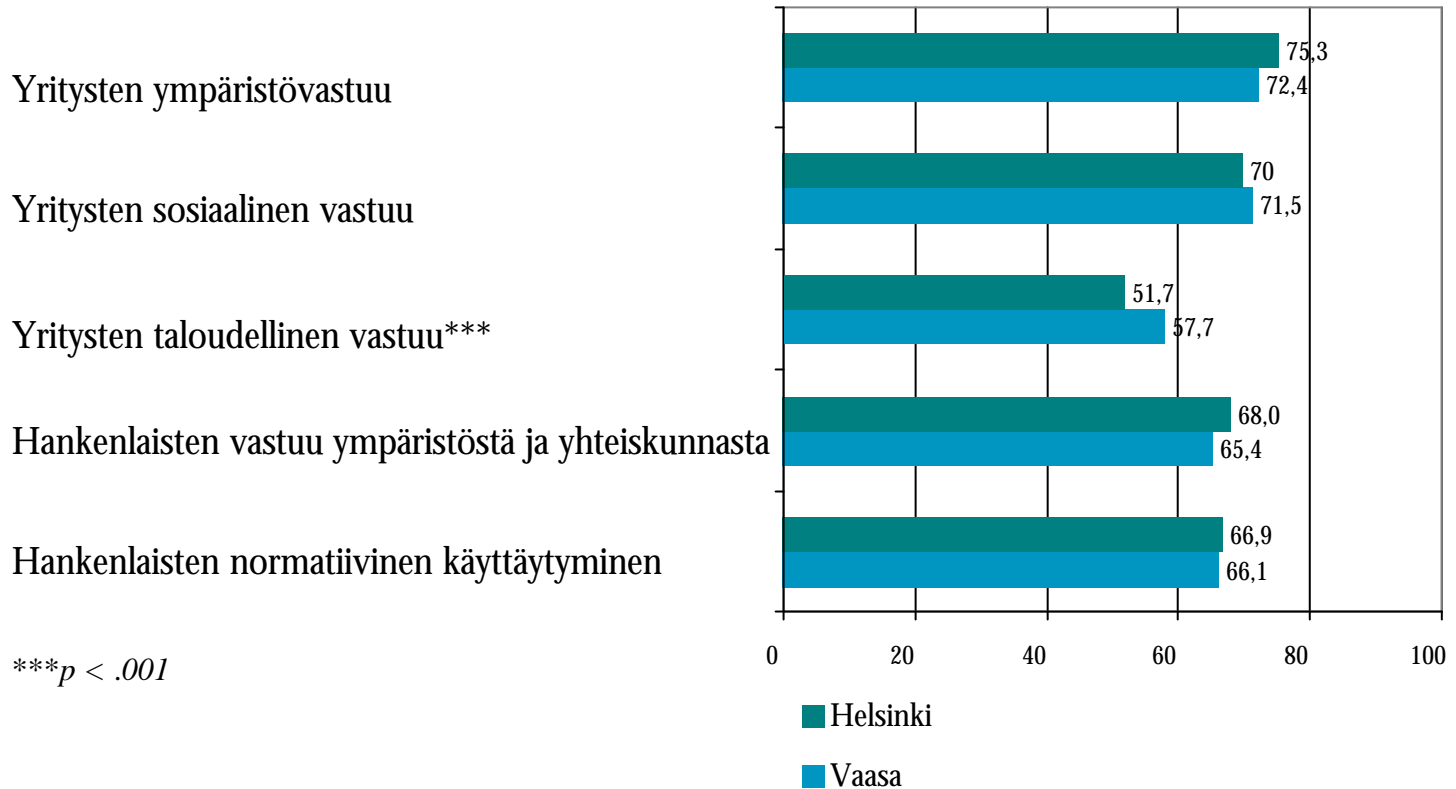
Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

* $p < .05$

Opiskelupaikkakunnan vaikutus tuloksiin

Pääaineen vaikutus tuloksiin

Yritysten ympäristövastuu

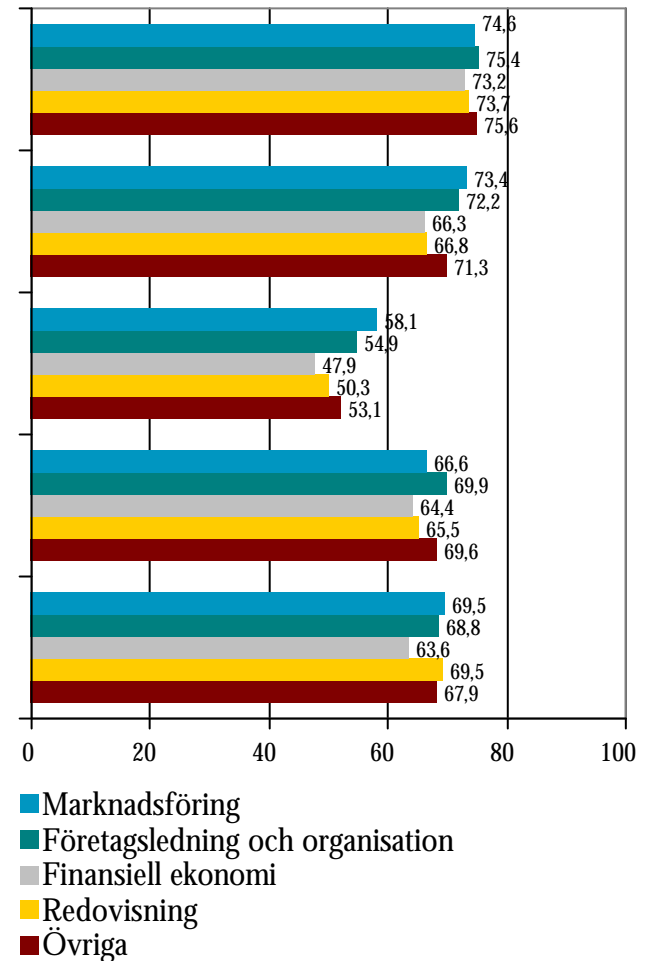
Yritysten sosiaalinen vastuu*

Yritysten taloudellinen vastuu***

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen*

* $p < .05$; *** $p < .001$

Sukupuolen vaikutus tuloksiin

Yritysten ympäristövastuu***

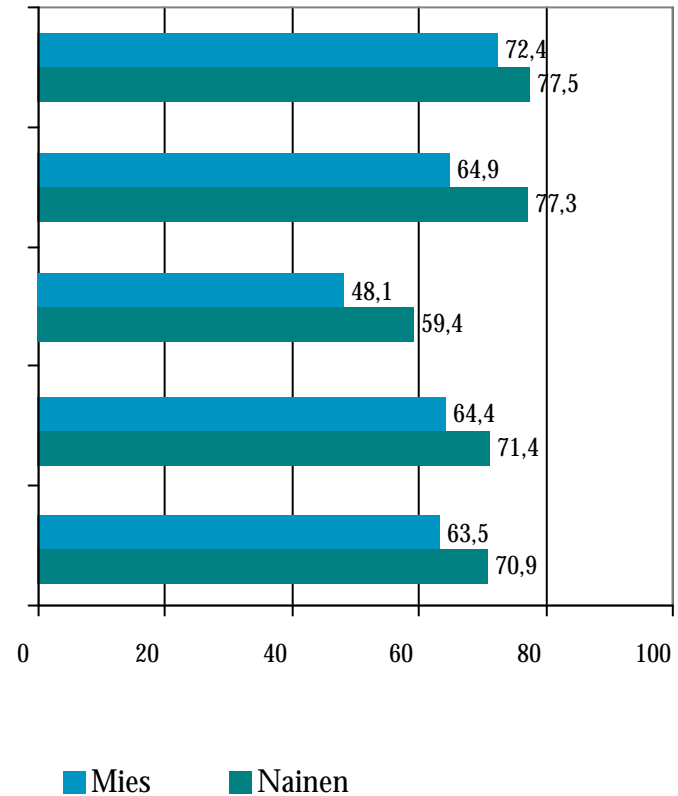
Yritysten sosiaalinen vastuu***

Yritysten taloudellinen vastuu***

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä
ja yhteiskunnasta***

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen***

*** $p < .001$

Miesten ja naisten väliset erot

Yritysten ympäristövastuu

Yritysten ympäristövastuu

Yritysten nykyisillä ympäristöteoilla on merkitystä, vaikka uusi teknologia tulevaisuudessa pelastaisikin ympäristön.

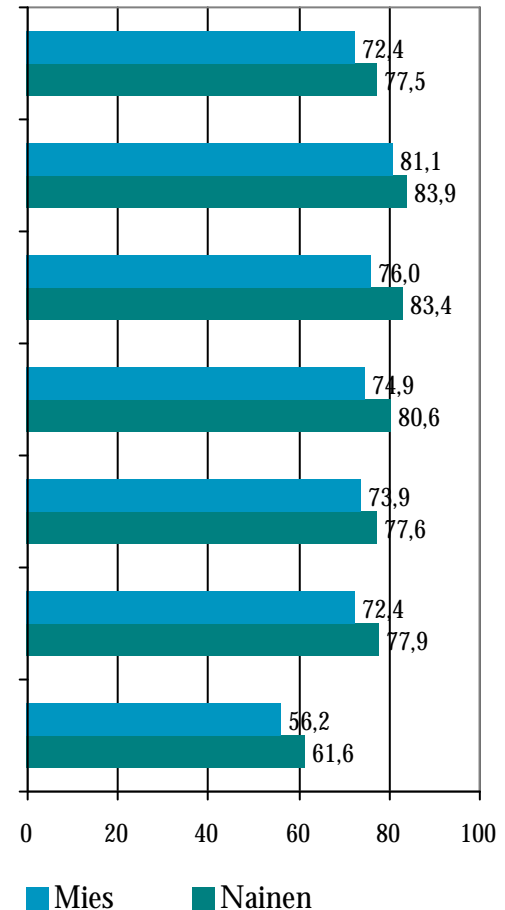
Vastuun kantaminen ympäristöstä kuuluu oleellisena osana tämän päivän yrityselämään.

Mielestäni ei ole kohtuutonta, että suomalaiset yritykset joutuvat noudattamaan Kioton ilmastopimuksen normeja, vaikka kaikki maat eivät ole siihen sitoutuneet.

Yritysten toiminnan vaikutuksia ympäristön muutoksiin ei liioitella.

Ympäristövastuukeskustelu ei ole mennyt Suomessa liian pitkälle - se ei haittaa yritysten keskittymistä oleelliseen eli liiketoiminnan tekemiseen.

Suomessa on yksi maailman tiukimmista ympäristölaeista. Yritysten tulisi kuitenkin toimia lakiakin tiukemmin normein.

Yritysten sosiaalinen vastuu

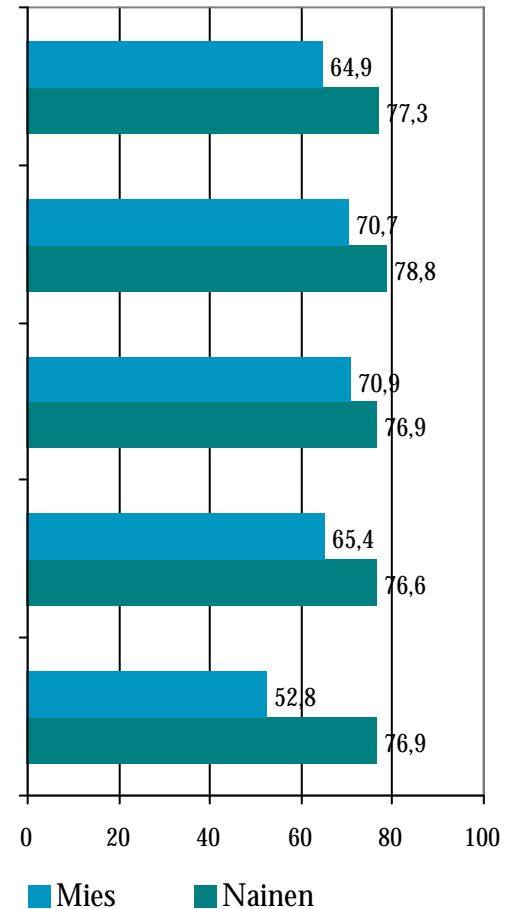
Yritysten sosiaalinen vastuu

Jokaisen yrityksen tulee huolehtia siitä, että kaikki valitut yhteistyökumppanit noudattavat vastuullisuuden ja rehellisyyden periaatteita.

Kaikkien yritysten tulee käydä avointa vuoropuhelua eri sidosryhmiensä kanssa.

Yritysten tulee toimia kaikissa tilanteissa eettisesti.

Yrityksen johdossa tulee vallita sukupuoleen perustuva tasa-arvo.

Yritysten taloudellinen vastuu

Yritysten taloudellinen vastuu

Kansalaisjärjestöt eivät haittaa yritysten toimintaa.

Ristiriitatilanteessa omistajien tuotto-odotukset eivät saa mennä henkilöstön etujen edelle.

Yrityksen ei tule tavoitella kannattavuutta hinnalla millä hyvänsä.

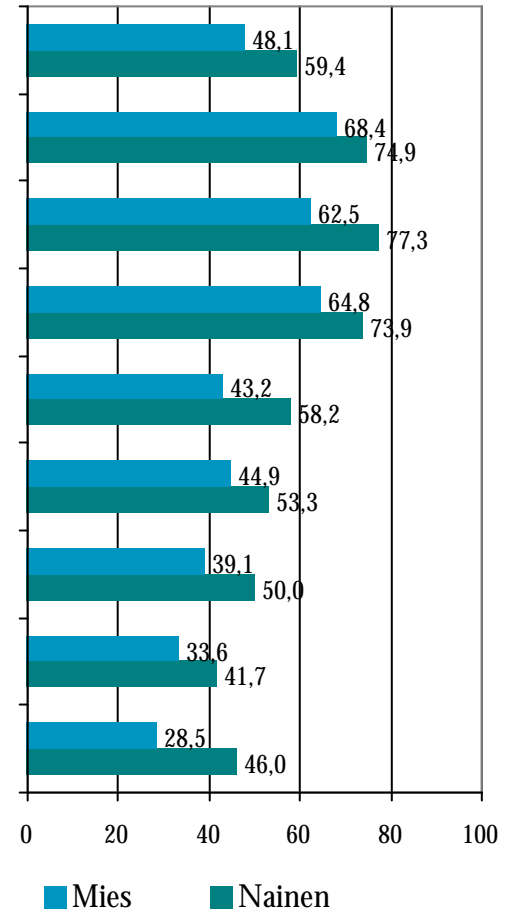
Suomessa ammattiyhdistyksillä ei ole liikaa valtaa työolosuhteisiin.

Yrityselämässä ei korosteta liikaa taloudellisia arvoja ja rahaa.

Suomalaisyrityksillä ei tule olla nykyistä vapaampia käsiä huonojen työntekijöiden irtisanomiseen.

Suomalaisyritysten verotusta ei tule alentaa, sillä se uhkaisi nykyistä hyvinvointivaltiomalliamme.

Yrityksen ensisijaisena tavoitteena ei ole voiton tuottaminen omistajilleen.

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Minun tulee ajatella ympäristöä, vaikka yksilön merkitys koko ekosysteemin kannalta onkin pieni.

Jaksan kierrättää.

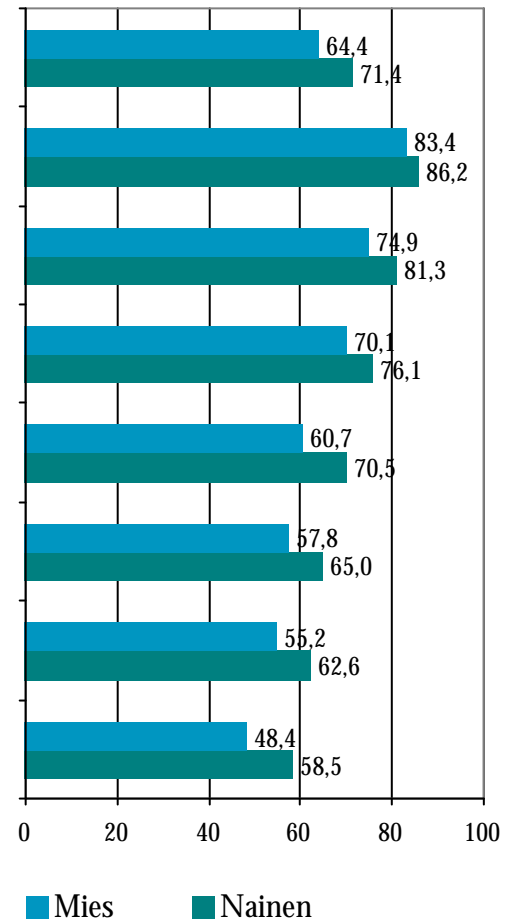
Olen mukana tai voisin kuvitella olevani mukana yhteistä hyvää ajavien organisaatioiden ja yhteisöjen (esim. ylioppilaskunta) toiminnassa.

Mietin usein kulutustottumuksieni seurauksia.

Minua kiinnostaa, mikä on ostamani tuotteen alkuperä.

Ranta-alueiden omistajat eivät saa itse päättää siitä, mihin tarkoitukseen alueita käytetään.

Annan mielelläni rahaa hyväntekeväisyyteen.

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

Yhteiskunnalliset normit ylläpitävät järjestystä, vaikka ne samalla rajoittavatkin elämääni.

Haluan edistää tasa-arvoa.

Luotan ulkomaalaisiin.

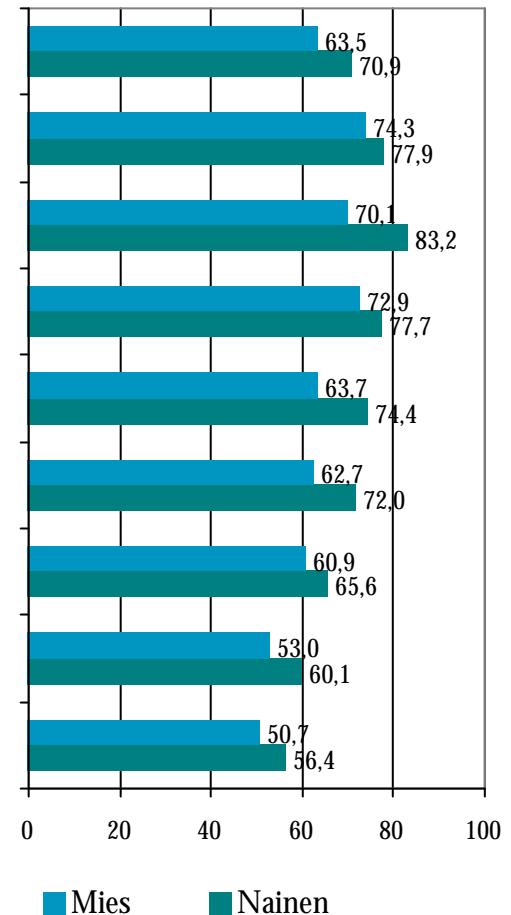
En tekisi sisäpiirikauppoja, vaikka minulla olisi sisäpiiritietoa.

En ole valmis käyttämään kyynärpäätaktiikkaa, vaikka se olisi ainoa keino saada valtaa.

Kunnioitan yhteisesti hyväksytyjä normeja ja olen valmis tinkimään jopa omasta edustani niiden vuoksi.

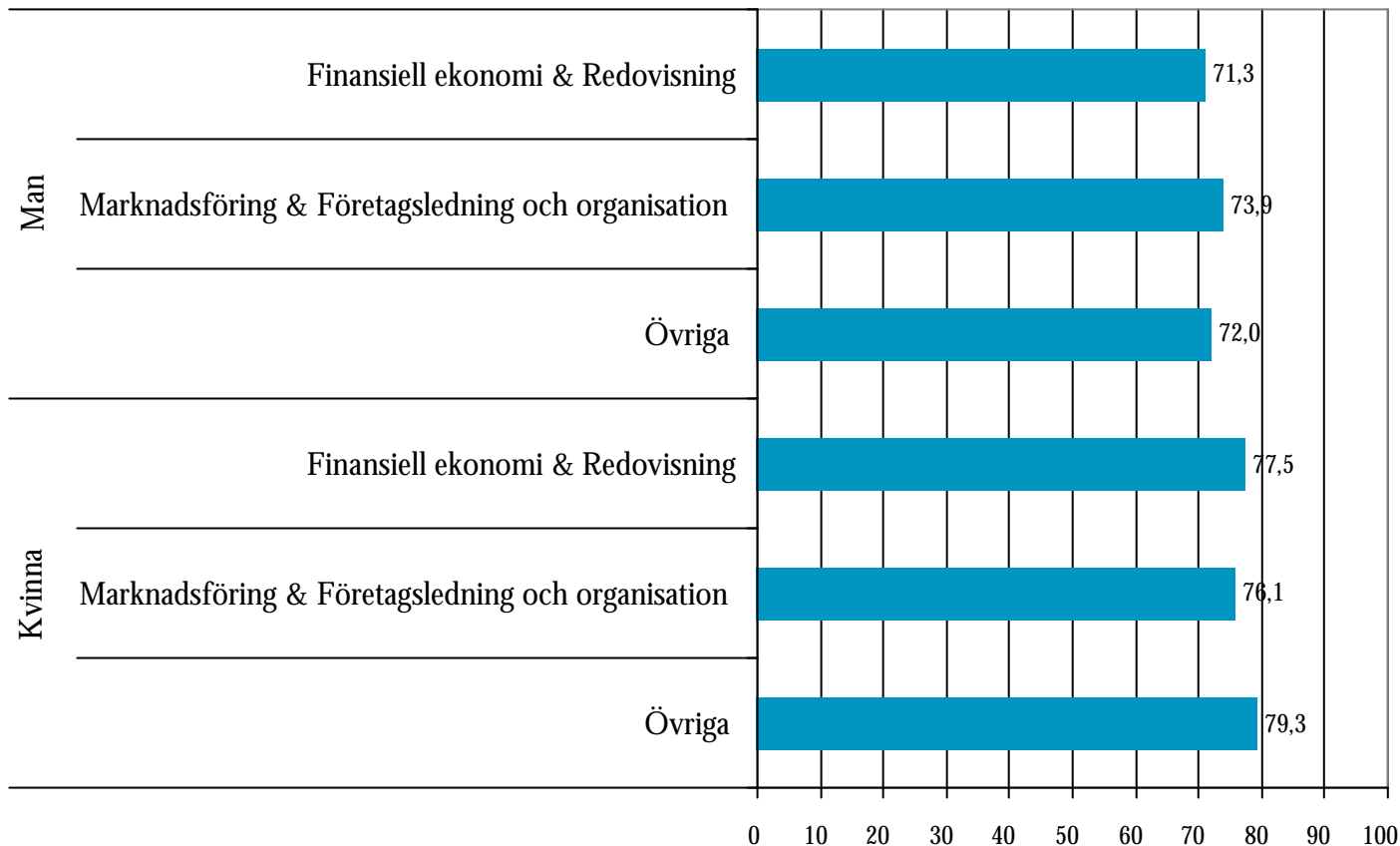
Vaikka Suomen verotus on kohtuutonta, en ole valmis käyttämään pimeää työvoimaa missään tilanteessa.

Vaikka opintotukikeskus ei saisi suoraan tietoja opiskelijoiden palkkatulosta, olisi mielestäni kohtuutonta, etten ilmoittaisi kenellekään, vaikka ansaitsisin vuodessa tukirajoja enemmän.

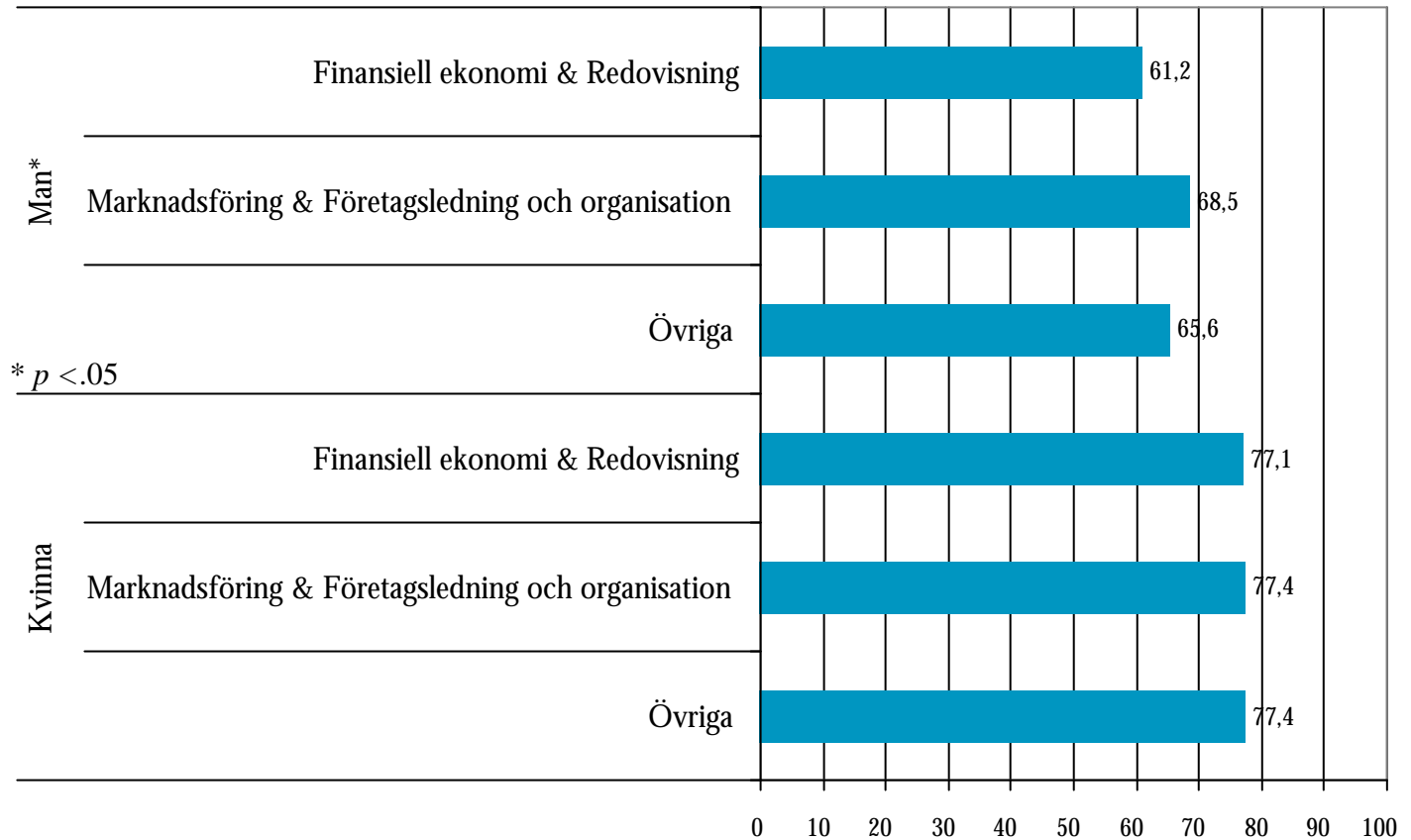

Pääaineen ja sukupuolen vaikutus tuloksiin

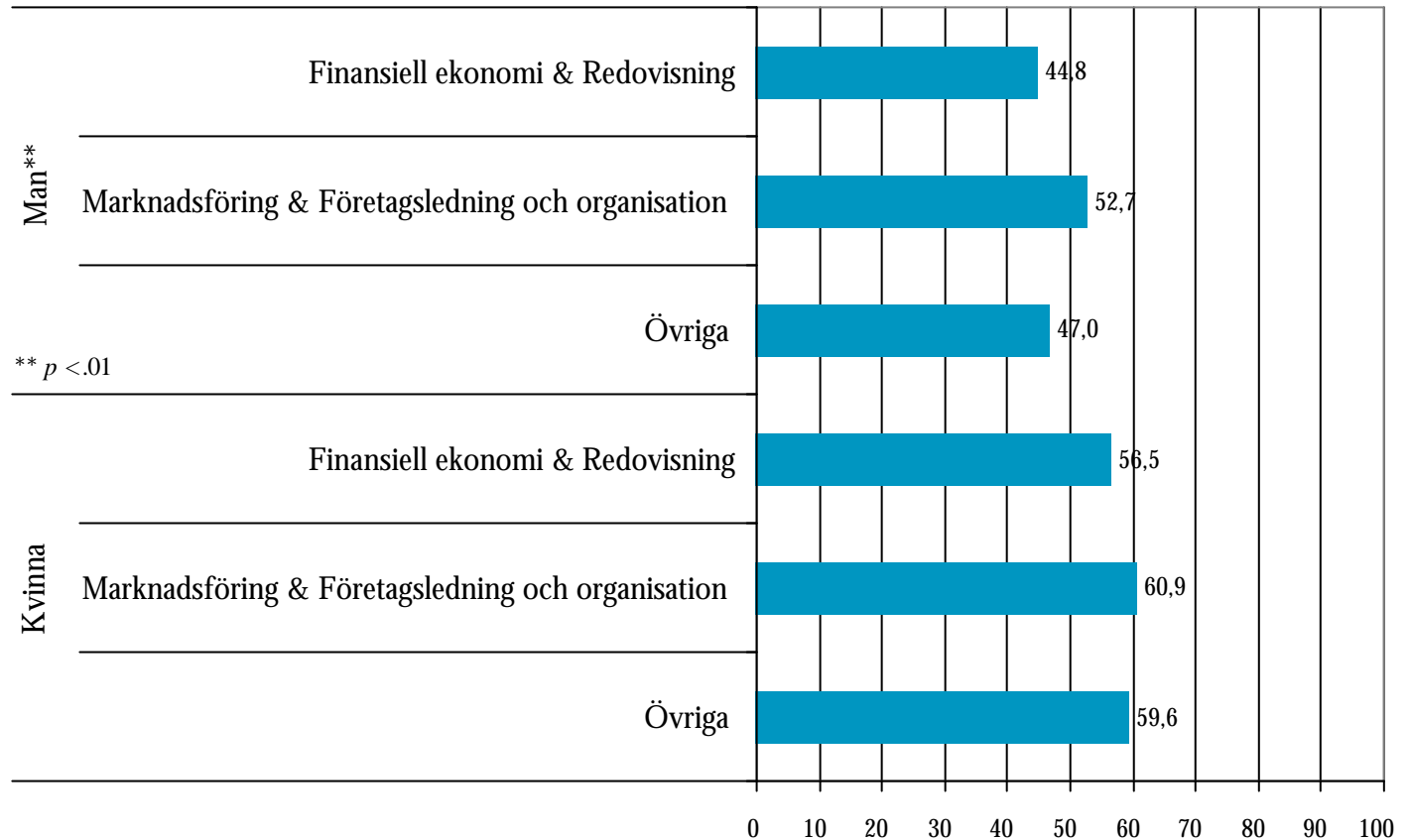
Yritysten ympäristövastuu

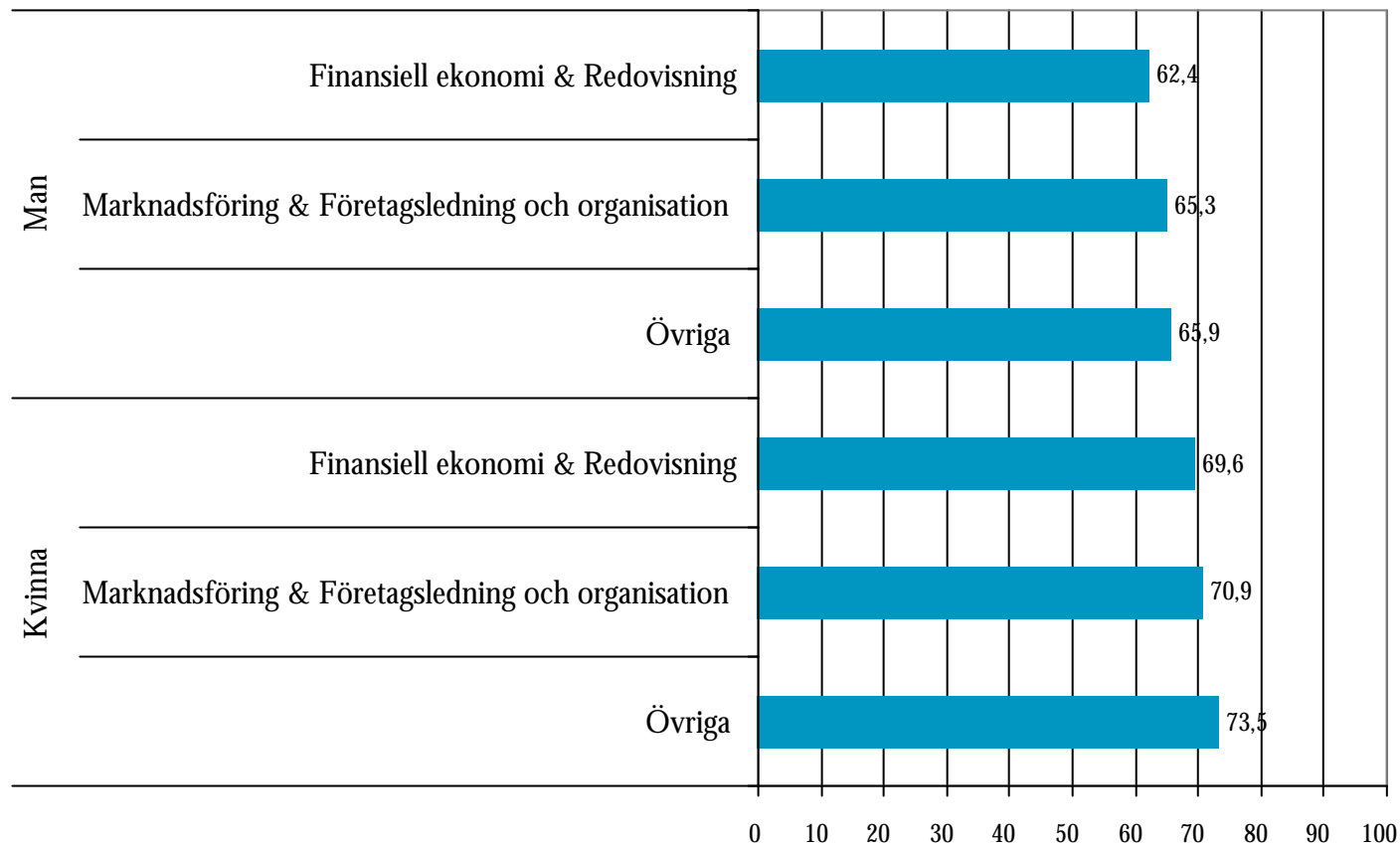
Yritysten sosiaalinen vastuu

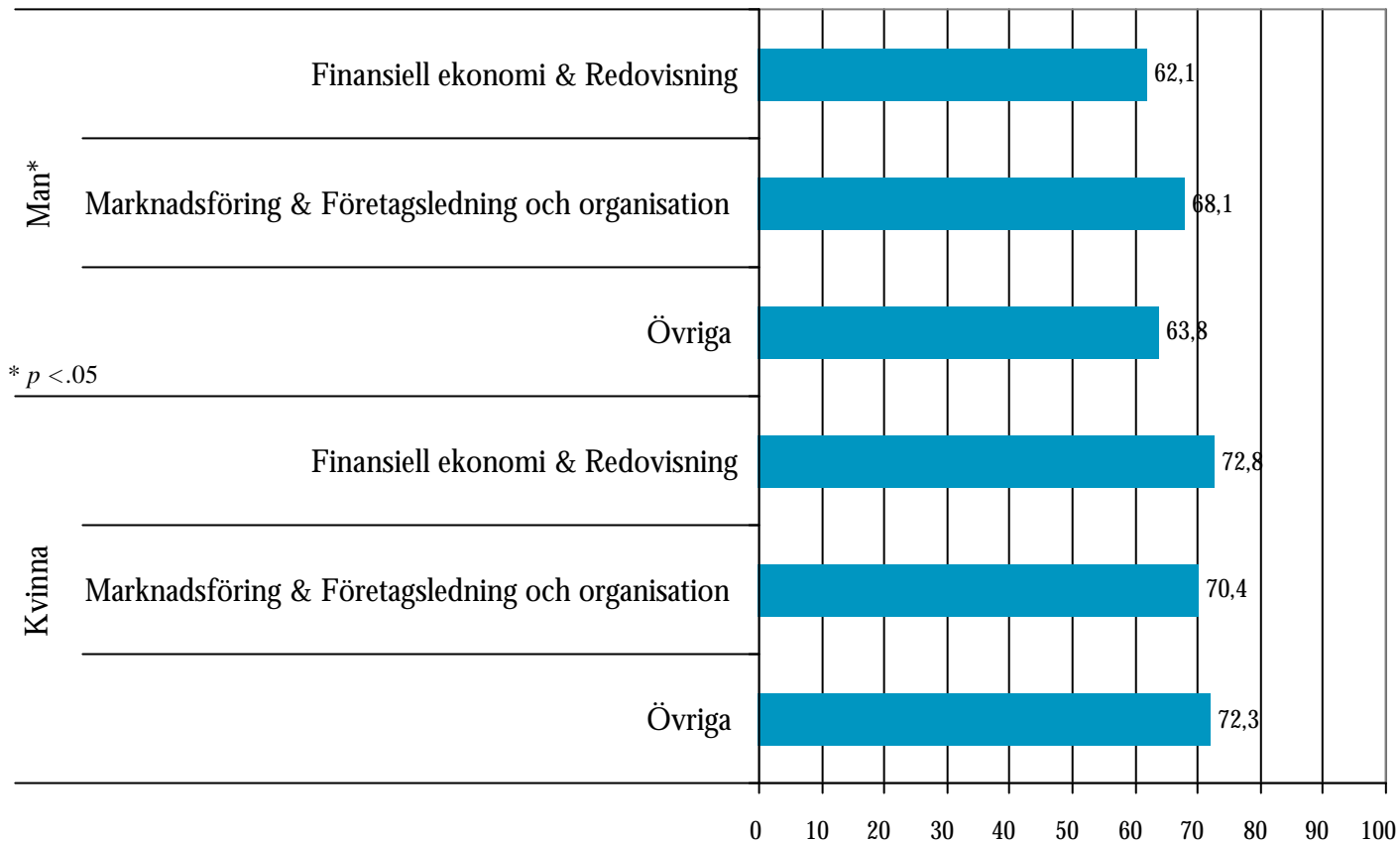
Yritysten taloudellinen vastuu

Hankenlaisten vastuu ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Hankenlaisten normatiivinen käyttäytyminen

Yhteenveto

- Yhteiskuntavastuujaottelu (ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu ja taloudellinen vastuu) oli yritysten toimintaa arvioitaessa perusteltua – kartoituksen tulokset osoittavat, että ilmiö on selvästi olemassa. Yksilötasolla jaottelu on tässä suhteessa epäselvempi. Vastuun ulottuvuudet jakautuivat normatiiviseen käyttäytymiseen ja aktiiviseen toimintaan – eli kuinka opiskelijat kokevat, että heidän tulisi eri moraalikäsitysten ja sääntöjen mukaan toimia ja toisaalta kuinka he altruistisesti omaa etua tavoittelematta toimivat.
- Yritystasolla yhteiskuntavastuun ulottuvuuksista on parhaiten sisäistetty ympäristövastuu. Aiheen tiimoilta on käyty viime vuosina useissa eri yhteyksissä eniten keskustelua ja yritykset ovat myös alkaneet panostaa ympäristövastuuseen aikaisempaa enemmän, mikä on osaltaan saattanut vaikuttaa myös opiskelijoiden näkemyksiin.
- Vastaajien pääaine vaikuttaa heidän arvoihinsa ja näkemyksiinsä vastuusta. Rahoitusta pääaineenaan opiskelevilla on hieman muita kovemmat arvot, mikä näkyi esim. yritysten taloudellista vastuuta tarkasteltaessa. Erot muita pääaineita opiskelevien välillä eivät ole yhtä merkittäviä. Opiskeluvuodet, elämäntilanne tai opiskelupaikkakunta eivät vaikuta merkittävästi opiskelijoiden näkemyksiin.
- Taustamuuttujista sukupuoli on tekijä, joka vaikutti tuloksiin merkittävästi. Yritysten vastuullisuutta pohdittaessa naisten ja miesten näkemysten välillä on selvä ero; naiset arvottavat yritystoiminnan vastuullisuutta miehiä korkeammalle. Selvimmin ilmiö näkyi yritysten sosiaalisen vastuun kohdalla. Esimerkiksi yrityselämässä vallitsevan sukupuolten välisen tasa-arvon suhteen näkemykset poikkesivat toisistaan suuresti.
- Tarkasteltaessa sukupuolen ja pääaineen vaikutusta vastauksiin voidaan todeta, että miesten kohdalla pääaine vaikutti merkittävästi näkemyksiin vastuullisuudesta. Erityisesti ilmiö näkyy yritysten sosiaalisen ja taloudellisen vastuun sekä hankenlaisten normatiivisen käyttäytymisen kohdalla. Naisten näkemyksiin vastuullisuudesta pääaine ei juurikaan vaikuttanut.